

**Registrul istoric al Regimentului 2 Vânători „Regina Elisabeta”
mobilizat pentru festivitatea de Încoronare a regelui Ferdinand I
Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT**

Catedrala Încoronării – Alba Iulia (vedere 2017)

După cum se știe, acum 100 de ani a fost pregătită marea festivitate a Încoronării. Locul ales a fost Catedrala Încoronării de la Alba Iulia, acolo unde istoria a țesut atâtea legende, croite după faptele cele mari ale lui Mihai Viteazul, Horea, Cloșca și Crișan, Avram Iancu. Acolo, pe virtuțile neamului românesc s-a zidit Catedrala Încoronării, în scop de reconstituire a Unirii tuturor românilor cum o făcuse cu 300 de ani mai devreme Voievodul Mihai. Toți oamenii de cultură și politicienii vremii ridicau evenimentul în vârful idealului neamului românesc. Momentul era considerat un corolar al victoriei de pe câmpurile de luptă, cu jertfe enorme cucerită (peste 800.000 de eroi). Încoronarea a așezat falnicul steag care arăta tuturor privitorilor o realitate: cetatea e românească, iar conturul hotarelor unite formau România Mare.

Încoronarea însemna punerea CRUCII pe catedrala cea mare a neamului, care devenise o mare putere în Orient (după prăbușirea a trei imperii: habsburgic, țarist și otoman), de care toți trebuiau să țină seama, România era un puternic stâlp care dorea să susțină și să apărere PACEA, în afară, iar în lăuntru dornică de cultură și egală îndreptățire. Priveliștea grandioasei Încoronări proiecta, printre țesătura bucuriilor, bunăstarea pentru poporul beneficiar al moșiilor Coroanei date în proprietate, cu dărnicie de Ferdinand I, plugarilor să-l muncească, celor care din tranșee au înfruntat primejdiile. Aceasta era marea și cinstita Încoronare a regelui Ferdinand, a cuvântului dat în tranșee țăranilor români.

Alături de Rege, soția sa Maria, „mama răniților, sora de caritate, balsamul de mângâiere de la căpătâiul soldaților răniți, iubitoarea și ocrotitoarea orfanilor”¹ era prezentă la Marele Praznic al românilor, după cum apare descris evenimentul în presa vremii de către profesorul George Naghea.

La 8 octombrie 1922, de dimineață de la ora 8.00, după serviciul divin oficiat la biserica ortodoxă, a avut loc sfințirea Catedralei Încoronării. În fruntea cortegiului se

¹ *Foaia Decezană*, 15 octombrie 1922, Nr. 40, p. 4

aflau mitropoliții Bălan al Sibiului și Pimen al Moldovei, episcopul Gurie al Basarabiei, episcopii Bartolomeu al Argeșului și Nicolae Ivan al Clujului și peste 100 de preoți din Sibiu, Alba-Iulia și împrejurimi. Urmău apoi: corul teologic din Sibiu, și corul Mitropoliei din Sibiu. Erau de față toți capii autorităților din Ardeal, miniștrii Văitoianu, Constantinescu, Moșoiu și Banu, numeroși membri ai comisiei încoronării în frunte cu locțiitorul de președinte G. Popescu, secretarul general al ministerului lucrărilor publice, prefectul de Alba-Iulia, etc. Apoi școlile primare și liceul din Alba Iulia, o companie de onoare din regimentul 91, generalii Vlădescu și Stavri, cum și un mare număr de ofițeri superiori și inferiori. La orele 9 și jumătate a avut loc la Catedrală serviciul religios pentru sfințire care a durat până la ora 1 și jumătate.

Mitropolitul Bălan al Ardealului a ținut o frumoasă cuvântare, făcând un istoric al Cetății Alba Iulia și aducând elogiul memoriei Voievozilor care au năzuit cu ani și ani în urmă la întregirea României. Înaltul prelat a spus că numai grație „jertfelor făcute de armata română pe câmpul de război, românismul poate sărbători la Alba-Iulia unirea”².

Din pachetul documentelor legate cu sfoară, adăpostite de arhivele militare, am scos câteva pagini din registrului istoric al Regimentului 2 Vânători „RE”, dislocat de la Oradea la Târgoviște, despre ordinul de imbarcare pe traseul Titu, București, rampa Militari, unde garnitura „tip” a ajuns în ziua de 14 octombrie 1922, la ora 23, când trupa și ofițerii regimentului au rămas în vagoane, iar a doua zi au plecat spre satul Militari, unde a fost cartiruit, sub îndrumarea căpitanului Constantinescu Gheorghe³.

Iată consemnarea din 15 octombrie 1922, din punctul de vedere al prezenței militarilor la festivitatea de Încoronare. Una din cele 3 divizii care au defilat la Alba Iulia, cu ocaziunea încoronării, a fost Divizia ordinului „Mihai Viteazul”, în care se cuprinseseră toți ofițerii bravi care s-au distins în campanie și care posedau această înaltă distincțiune, cea mai mare distincție rezervată exclusiv ofițerilor⁴.

15. x. 1922. Pe piața de adunare a regimentului, pe locul vechii nișlocul satului Militari, a avut loc un serviciu religios, oficiat de Preotul Comunei Militari, după care Comandantul regimentului, într-o cuvântare îndrăgitoare față de trupa regimentului și populația satului, a arătat înseunătatea și a făcut o acum de preamăcește în cetatea de la Alba Iulia, tot acolo Mihai Viteazul, cu 500 și mai bine de ani, în urmă, și închină pentru prima oară de ~~Regina~~ al tuturor Românilor. Cu aceasta ocaziune s'a citit de Colonelul Rorinaru, ~~proclamațiunea~~ M.S.R. Ferdinand I, Regele tuturor Românilor.

Redăm textul acelei PROCLAMAȚII:

„Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, rege al României, am moștenit Coroana României, după glorioasa domnie a Regelui Întemeietor. Suindu-mă pe tron am rugat Cerul să dea rod muncii ce, fără preget eram hotărât să închin iubitei mele țări, ca bun român și rege. Pronia cerească a binecuvântat și prin bărbăția poporului și vitejia ostașilor ne-a dat să lărgim hotarele Regatului și să înfăptuim dorul de veacuri al neamului nostru. Am venit astăzi cu regina – care ne-a fost tovarășă în credința

² Ibidem

³ A.M.R. fond, dos. F. 27

⁴ Consatntin Moșincat, *Cronică de marș. 80 de ani de la înființarea Diviziei 11 Infanterie*, Editura Cogito Oradea, p.115 – Cavalerii ordibului Mihai Viteazul În războiul întregirii (Regimentul 18 Infanterie Gorj, Regimentul 1 Artilerie Munte, Regimentul 2 Dorobanți Vâlcea și 13 ofițeri).

neclintită la restriște și la bucurie – ca printr-această sărbătoare să consacram în fața Domnului și a scumpului nostru popor legătura ce ne unește de-a pururea cu dânsul.

Punând pe capul meu, într-această străveche cetate a Daciei Romane, coroana de la Plevna, pe care noi și glorioase lupte au făcut-o pe veci coroana României Mari, mă închin cu evlavie memoriei celor care, în toate vremurile și de pretutindeni prin credința lor, prin munca și prin jertfa lor, au asigurat unitatea națională și salut cu dragoste pe acei care au proclamat-o într-un glas și o simțire de la Tisa până la Nistru și până la Mare. Într-aceste clipe gândul meu se îndreaptă cu recunoștință către viteaza și iubita noastră armată. Pentru răsplata trudelor trecutului, rog Cerul ca poporul nostru să culeagă în pace roadele lui binecuvântate și să propășească în liniște, frăție și muncă harnică. Cu inima plină de dragoste și credință mărturisesc dorințele sufletului meu. Vreau ca țărănimea, stăpână pe veci pe ogoarele ce le-a dobândit, să le aibă de-a puterea de rodire în folosul ei și al binelui obștesc. Vreau ca muncitorimea, credincioasă patriei, să-și afle soarta tot mai prosperă într-o viață de armonie și de dreptate socială.

Vreau ca, în hotarele României Mari, toți fiii buni ai țării, fără deosebire de religie și de naționalitate, să se folosească de drepturi egale cu ale tuturor românilor, ca să ajute cu toate puterile statul, în care Cel de Sus a rânduit să trăiască împreună cu noi. Vreau ca românii din toate straturile sociale, însuflețiți de năzuința unei înfrățiri naționale, să se folosească toți de legitima ocrotire a statului. Vreau ca în timpul domniei mele, printr-o întinsă și înaltă dezvoltare culturală, patria noastră să-și îndeplinească menirea de civilizație ce-i revine în renașterea Orientului european după atâtea veacuri de cumplite zbuciumări. Sunt sigur că, în îndeplinirea mării noastre datorii voi avea sprijinul tuturor bunilor fii ai țării, nedespărțiți în gând și-n faptă în jurul tronului. Acestei sfinte misiuni, în neclintita unire cu poporul nostru, voi închina toate puterile mele de om și rege și asupra ei chem, în această zi solemnă de înălțare sufletească binecuvântarea celui A-Tot-Puternic”. Ferdinand I

Pe 17 octombrie 1922 trupa a sărbătorit a treia zi de încoronare dar a rămas în cazarmă, fiind timp ploios, iar în ziua următoare s-a înapoiat la Târgoviște, garnizoană în care fusese mobilizat. Din cauza timpului ploios nu s-a mai putu face instrucție la câmp, iar pe 24 octombrie 1922 Marele Stat Major a dispus demobilizarea trupei iar Regimentul să-și reia garnizoana la Oradea Mare. După dezechiparea efectivului de oameni, comandantul Regimentului 2 Vânători „Regina Elisabeta” a reamintit tuturor deconcentraților îndatoririle lor de cetățeni și ostași, arătându-le dragostea ce trebuie să aibă atunci când

Fără îi chiami în ajutorul ei, și cât de măndri trebuie să ne simțim cu Toți, căud capetenile ostirii noastre s'au gândit să aleagă Regimentul 2 Bănățean „R.E.” pe care să-l concentreze cu efectiv de război, în vederea unor însemnate evenimente.

Regimentul care participase cu succes la operațiunile de anihilare a complotului de la Oradea⁵ și ridicaseră prima biserică ortodoxă, de după război, la Țețchea, avea să fie mobilizat, cu efective de război, pentru a lua parte la primirea în capitală a Suveranului încoronat.

Mihai Viteazul un model pentru Ferdinand

„Cine se atinge de asemenea simboluri comite un act reprobabil. Cine le înalță e vrednic de toată lauda”, am spus atunci când la Oradea Mihai Viteazul a fost dăruit de pe soclu, din piața unirii. Iată continuarea: „A-l repune pe regele întregitor în Piața Unirii din Oradea ar fi **un fapt de restituție cu mare valoare de simbol**. Dacă lucrul acesta se va face din banii contribuabililor ar fi un semn de prețuire pentru meritele sale. A ne aminti de faptele lor este un gest normal, firesc de restituție și așezare la loc de cinste în cunoașterea istoriei neamului nostru.

Pe 14/15 August 1916 Ferdinand I avea să decidă soarta României, în fruntea căreia se afla, prin angajarea ei în prima conflagrație mondială alături de Antanta (Franța, Anglia, Rusia, Italia, SUA, ...). Decizia luată nu a fost una ușoară dar a fost sigur de reușita fiindcă „am știut să mă înving”, după cum singur recunoștea. Pentru această faptă șeful Casei de Hohenzollern-Sigmaringen, prințul Wilhelm, fratele mai mare al lui Ferdinand I, **l-a renegat public pe Ferdinand I și i-a anulat toate drepturile** care le avea ca membru!

Odată cu intrarea în război suveranul României s-a adresat ostașilor cu următorul îndemn: „V-am chemat ca să purtați steagurile voastre peste hotarele unde frații voștri vă așteaptă cu nerăbdare și cu inima plină de nădejde. Umbrele marilor voievozi Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare ale căror rămășițe zac în pământurile ce veți dezrobi vă îndeamnă la biruință, ca vrednici urmași ai ostașilor care au învins la Războieni, la Călugăreni, și la Plevna”⁶.

Ce reprezenta Mihai Viteazul pentru regele întregitor? Simbolul suprem al tuturor românilor, pentru că el se considera deja un bun român, încă de când a pășit prima oară pe acest pământ. A dovedit-o apoi din plin prin faptele sale. Și în compensație, după ce a fost decăzut din drepturile Casei familiale, **Ferdinand a meditat și a desenat crucea Ordinul Mihai Viteazul!** Acesta a fost, și a rămas cea mai înaltă distincție de război, rezervată exclusiv ofițerilor și drapelelor de luptă! Ori de câte ori a vorbit despre România Mare, Ferdinand I l-a amintit pe Mihai Viteazul. În discursul său, din 14 decembrie 1918, la primirea delegaților ardeleni spunea: „Azi când vedem înaintea minții și înaintea ochilor noștri

Ordinul Mihai Viteazul

⁵ Constantin Moșincat, *La spargerea lumii: Complotul de la Oradea* (în curs de pregătire pentru tipar)

⁶ Neculae Moghior, Ion Dănilă, Leonida Moise, *Ferdinand I cuvânt pentru întregirea neamului românesc*, Ed. Metropoli, 1994, p. 64

săvârșită clădirea măreață a ceea ce Mihai Viteazul începuse, ce generațiuni întregi apoi au visat, aduc prinosul Meu de recunoștință tuturor aceluia care, în toate colțurile unde sună dulce graiul românesc, au pus suflet și puterile lor în serviciul idealului național”⁷.

Pe 23 Mai 1919 la prima sa vizită în Oradea, Regele, încă neîncoronat festiv, Ferdinand I și Maria au fost impresionați de cortegiul țăranilor din satele bihorene care exprimau deopotrivă suferința, durerea trecutului dar și nădejdea unui viitor frumos. Patru zile mai târziu suveranul spunea: „Am venit între voi, aici la Turda și în plaiurile mândre ale acestui district, și mi-am spus că pentru Mine este o datorie patriotică de a le vedea, căci am călcat și în ținuturile realipite la Patria Mamă ca să vizitez locul unde marele Voievod (*Mihai Viteazul – n.n. CM*), care a ținut sub stăpânire la odată România Mare, a trecut din viața pământească în cea eternă, și unde eroi ai românismului, Horea și ceilalți, și mai ales Avram Iancu au gândit și murit ca eroi. Pentru Mine era o datorie de a aduce sufletului lor prinosul Meu de recunoștință. Aceste mari figuri ale istoriei românismului ne-au lăsat o moștenire sfântă, ne-au lăsat o iubire de neam mai presus de orice iubire. Memoria lor ne-a susținut în toate timpurile de dureri, chinuri și restriște ea ne-a dat și curajul de a lupta până la sfârșit și grație acestui curaj și învățăturilor trase din viața și virtuțile lor, am putut ajunge la încoronarea gândurilor lor”⁸.

Știți unde a fost amplasată tribuna oficială în Oradea? Exact în fața statuii unde astăzi stă, semeț pe cal, Mihai Viteazul, privindu-l parcă la dunga orizontului și venerându-l. Priviți fotografia! Acolo cei doi mari întregitori, alături de românii de pe aceste plaiuri își pot privii cu mândrie faptele.

Am putea exemplifica cu multe alte citate din timpul primei vizite în Ardeal al suveranului României Mari din care reiese concepția și admirația sa față de înaintași. Din toate însă reiese același mesaj de recunoștință și de venerare a memoriei întâiului Voievod întregitor, al cărui urmaș era ca rege al (tuturor) românilor. Am așezat în paranteză „tuturor” deoarece o parte dintre români au rămas în afara granițelor impuse la Paris, chiar dacă Maramureșenii și crișenii au hotărât la Alba Iulia Unirea, precum și timocenii au rămas la sârbi. Căutarea celui măreț înaintaș: Mihai Viteazul, sau Avram Iancu (Cuza – deși ales domn la 1859, fiind detronat cu ajutorul brătienilor susținători ai monarhiei, nu era citat – fiind adesea înlocuit cu Regele Carol I, de care este lipită modernitatea României, când în fapt aceasta a fost începută de Domnul Tudor Vladimirescu), reprezentau, pentru noul Rege al României Mari, simboluri de veșnică recunoștință!

Și în cel mai înălțător moment din viața sa, Ferdinand I l-a glorificat pe Mihai Viteazul. Cu siguranță că, prin urcarea pe scaunul domnesc al lui Mihai Viteazul, Ferdinand I nu l-a dat uitării, nu l-a îndepărtat din conștiința românismului. Dimpotrivă, și faptele sale pe front se situau la înălțimea gloriosului Voievod de Alba Iulia. „Spre a chema binecuvântarea lui Dumnezeu asupra acestor fapte mărețe din care a ieșit România Mare și spre a le da o consfințire în fața scumpului nostru popor, Ne-am adunat la Alba Iulia, străveche cetate a Daciei romane și gloriei lui Mihai Viteazul și aici, azi 15 octombrie 1922, de față fiind membrii Familiei regale, reprezentanții Suveranilor ai țărilor aliate și amice, Senatului și Adunării Deputaților, căpeteniile armatei, membrii tuturor corpurilor constituite a le țării și Academiei Române(...) Ne-am încoronat Eu și scumpa mea soție Maria (...), am întocmit și subscris în al nouălea an al domniei noastre, acest de față document”⁹.

Noi socotim că, momentele Marii Uniri, pregătite la Oradea, au câteva date de referință: 12 octombrie 1918 – Declarația de la Oradea; Votul delegației bihorene (136

⁷ *Ibidem*, p. 148

⁸ *Ibidem*, p. 156

⁹ *Ibidem*, p. 78

persoane cu delegație și mandat de vot în favoarea unirii) la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918; intrarea armatei române în Oradea la 20 Aprilie 1919, în frunte cu generalul Traian Moșoiu, își au rădăcina în faptele Voievodului Mihai Viteazul.

Același general T. Moșoiu s-a ocupat de ridicarea unei frumoase statui regelui întregitor Ferdinand I (1924), demolată de autoritățile administrației horthyste (1940-1944). Știm, cunoaștem și apreciem deopotrivă faptele din tranșeele unirii ale soldaților, generalilor, oamenilor politici și de cultură ai vremii, pe care le preamărim și omagiem în manifestările științifice și culturale pe care, chiar și fără susținerea financiară a organelor locale, le organizăm anual. Cunoaștem și apreciem deopotrivă strădania lui I. C. Bratianu de a demonta propaganda delegației maghiare pe parcursul pregătirii Conferinței de Pace de la Paris (1920). Și lui, trebuie să-i ridicăm o statuie în Oradea, nu de alta dar a crezut cu adevărat că ceea ce se hotărâse aici, pe 12 octombrie 1918, face parte din istoria națională, este un bun al patrimoniului național istoric (Statuie ridicată în 2019 în Parcul Muncitorilor din Oradea).

Ca secretar al Asociației Culturale *Mihai Viteazul*, asociație din inițiativa căreia și cu fondurile exclusive ale membrilor cotizanți (cadre militare active și în rezervă) s-a înălțat statuia ecvestră a Voievodului Mihai, și s-a sfințit exact pe data de 19 August (1994), zi în care dușmanii l-au răpus la Turda (1601), consider ca pe o datorie de onoare să reamintim asemenea momente remarcabile. Ori de câte ori, la oră exactă, din turnul Primăriei se cântă *Marșul lui Iancu* să ne amintim că și el a continuat opera începută de Mihai Viteazul.

Pentru că printr-o fatalitate a istoriei, în 1940 prima grijă a administrației Horthyste a fost aceea a dărâmării tuturor simbolurilor românești și ștergerea oricărei inscripții în limba română, printre care și statuia Regelui Ferdinand I din Oradea, a Reginei Maria, generalului Moșoiu, ori a Regelui Carol al II-lea, Eminescu, Delavrancea, etc. Această fatalitate istorică nu putea fi ștearsă prin așa-gândita *restaurație pierdută* – numită relocare de către primarul demolator – deoarece acolo exista, în acel moment 2019, amplasată legal statuia Voievodului Mihai Viteazul!

La Centenarul Încoronării e bine să se știe Adevărul!

Col. r. dr. Constantin MOȘINCAT
Președinte executiv al
Asociației Naționale a Cavalerilor de Clio